

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної і спеціальної освіти

СУЧАСНІ ФОРМИ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З
БАТЬКАМИ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ЗДОм-24
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Чубикіної Олександри Валеріївни
Керівник кандидат філологічних наук,
доцент Іншакова І.Є.

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Чубикіна Олександра Валеріївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ	6
1.1. Проблема співробітництва ЗДО з батьками в контексті сучасних викликів.....	6
1.2. Сучасні форми роботи ЗДО з батьками.....	14
Висновки до 1 розділу	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РОБОТИ З БАТЬКАМИ.....	27
2.1. Аналіз БКДО та діючих програм щодо питання роботи з батьками.....	27
2.2. Методичні рекомендації щодо організації сучасних форм роботи з батьками.....	32
2.3. Методичне забезпечення щодо впровадження сучасних форм роботи з батьками в ЗДО.	39
Висновки до розділу 2	43
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.	53

ВСТУП

Актуальність дослідження. Питання співробітництва між закладом дошкільної освіти та батьками завжди є актуальним і на часі. Налагодження тісної взаємодії являється значущим напрямком роботи. Адже наявність злагодженості у співпраці з сім'ями забезпечує реалізацію безперервності здійснення виховних впливів на дитину та досягнення очікуваних результатів освіти.

У сучасному світі з появою нових викликів, дана проблема набуває особливої значущості. І потребує пошуку нових форм роботи, які б відповідали вимогам часу і дозволили б оптимізувати педагогічну взаємодію з родинними вихованцями.

На разі в умовах нестабільності та змін найбільш вразливою категорією населення є дошкільники. Діти стикнулись з наслідками повномасштабного вторгнення, обмеженим доступом до очної освіти, вимушеною міграцією. Все це значно ускладнює процес навчання дітей та вимагає від батьків та вихователів тісного співробітництва для створення необхідних умов для розвитку дітей та надання їм підтримки.

Проблема співробітництва між закладом дошкільної освіти та сім'єю була в полі зору багатьох науковців, серед них: А. Богуш, Д. Бондарчук, Н. Гавриш, Т. Галицька, А. Залізняк, О. Кононко, К. Крутій, Х. Лаврів, С. Ладивір, М. Машовець. Напрацювання цих дослідників були спрямовані на обґрунтування сутності співпраці педагогічних працівників з батьками вихованців та доведення її важливої ролі в забезпеченні створення сприятливих умов для навчання, виховання і розвитку дошкільників.

Питанням педагогічної взаємодії з батьками в контексті сучасних викликів займалися Н. Вахняк, О. Гевко, Т. Гурковська, Л. Жданюк, Л. Зімакова, О. Маляренко, Л. Соловйова, Н. Хом'як.

Також були використані дослідження Л. Витовтової, М. Крутько, В. Мареневич, Ю. Тонкової та ін. для розгляду та аналізу сучасних форм роботи з батьками.

В ряді нормативно-правових документів, таких як: Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», «Базовий компонент дошкільної освіти», «Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» теж знаходить своє відображення тема педагогічної взаємодії з батьками дітей.

Мета дослідження – теоретично дослідити сучасні форми роботи закладу дошкільної освіти з батьками та розробити методичне забезпечення щодо теми нашої роботи.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати проблему співробітництва ЗДО з батьками в контексті сучасних викликів.
2. Дослідити сучасні форми роботи ЗДО з батьками.
3. Розробити методичні рекомендації щодо організації сучасних форм роботи з батьками.
4. Створити методичне забезпечення щодо впровадження сучасних форм роботи з батьками в ЗДО.

Об'єкт дослідження – партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти з батьками в педагогічному процесі.

Предмет дослідження – сучасні форми роботи закладу дошкільної освіти з батьками.

Методи дослідження. Для досягнення мети і завдань було використано комплекс загально-теоретичних методів: аналіз, синтез, узагальнення та порівняння наукової та навчально-методичної літератури, що надало можливість систематизувати існуючі погляди на досліджувану проблему.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати в ході дослідження можуть стати корисним ресурсом для вихователів та студентів, які проходять педагогічну практику в закладах дошкільної освіти та використаними під час здійснення наукового дослідження, яке пов'язане із даною тематикою.

Апробація результатів роботи: матеріали дослідження були апробовані шляхом участі у X Міжнародній науково-практичній конференції «EUROPEAN CONGRESS OF SCIENTIFIC DISCOVERY» (Мадрид, Іспанія, 2025). Тема публікації: Сучасні форми роботи закладу дошкільної освіти з батьками. Методичне забезпечення.

Структура роботи: вступ, два розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи – 52 с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ

1.1. Проблема співробітництва ЗДО з батьками в контексті сучасних викликів

Співробітництво закладів дошкільної освіти з батьками вихованців традиційно вважається ключовим, пріоритетним та вагомим напрямком в галузі дошкільної освіти. Налагоджена партнерська взаємодія між основними учасниками освітнього процесу сприяє реалізації основної мети у вихованні дітей дошкільного віку: становлення всебічно розвиненої та гармонійної особистості, яка володіє тими компетентностями, які необхідні для її успішної соціалізації та адаптації в умовах сучасного суспільства. А нині проблема співробітництва набуває значної актуальності ще й в зв'язку із появою сучасних викликів з якими стикаються освітяни.

Проблемі співробітництва ЗДО та сім'ї присвячувало свою увагу багато науковців: А. Богуш, Н. Гавриш, О. Кононко, В. Котирло, Т. Кулікова, С. Ладивір, Т. Маркова, М. Машовець, Т. Поніманська та інші.

Дослідники Д. Бондарчук, Х. Лаврів, Н. Семенова обґрунтували актуальність і важливість партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї у вихованні дитини.

Поняття «партнерство» виступало предметом досліджень таких вчених, як: І. Бех, Н. Бібік, Я. Коломинський М. Левківський.

Так, Н. Бібік тлумачить термін «партнерство», як «спосіб взаємин, за яких зберігаються права кожної із сторін, чітко узгоджені і злагоджені дії учасників спільної справи, що ґрунтуються на засадах взаємовигоди та рівноправності» [15, с. 18].

За визначенням М. Левківського, «партнерство – це організаційна форма спільної діяльності, що передбачає об'єднання осіб на відповідних умовах розподілу праці та активної участі в її реалізації» [4, с. 8].

В словнику поняття «співробітництво» пояснюється як: «цілеспрямована, погоджена і значуща для суб'єктів спільна діяльність, що приводить до досягнення загальних цілей і результатів» [1, с. 83].

А. Залізник термін співробітництво трактує, як «спілкування «на рівних», де ніхто нікого не контролює, оцінює, ніхто нікому не дає вказівок» [15, с. 16].

Зокрема, співробітництво визначають як процес, що передбачає рівність партнерів, поважне взаємовідношення взаємодіючих сторін з урахуванням індивідуальних можливостей одна одної. Воно передбачає не лише взаємні дії, а й взаєморозуміння, взаємодовіру, взаємопізнання, взаємовплив [33, с. 22]. Дослідниця М. Машовець вказувала, що співробітництво є надважливим, оскільки має як практичний і педагогічний стимул, так і соціальний. На її думку педагогічне співробітництво з батьками вихованців є необхідною умовою для досягнення цілей в освітньому процесі дошкільного закладу (практичний стимул), вносить вагомий вклад, адже забезпечує єдність виховних впливів сім'ї та закладу освіти (педагогічний стимул), а залучення батьків в освітній процес та їхня активна участь в ньому виступає як форма культурної взаємодії та демократизації, яка необхідна та дуже важлива в умовах полікультурного простору (соціальний стимул) [4, с. 11].

Отже, співробітництво ЗДО і батьків розглядаємо, як процес цілеспрямованої взаємодії суб'єктів освітнього процесу, яка ґрунтується на рівності, довірі і взаємоповазі. Воно виступає значущим напрямком спільної діяльності вихователів та батьків, адже забезпечує досягнення очікуваних результатів освіти.

Співробітництво як одну з основних психолого-педагогічних проблем розглядали такі вчені, як: Т. Галицька, К. Крутій, О. Сема.

Так наприклад, К. Крутій у своєму науковому доробку розкрила ключові аспекти здійснення та організації партнерської взаємодії, а також висвітлила певні проблемні моменти з якими стикаються педагоги з батьками в ході цієї діяльності [19]. Т. Галицька у своїй статті підкреслювала необхідність побудови ефективної системи роботи з батьками та розглядала основні форми

роботи з сім'ями [8]. Науковиця О. Сема описувала методи та форми налагодження плідної співпраці між вихователем та родинами вихованців [34].

Отже, можемо констатувати, що в своїх наукових доробках вчені часто приділяли увагу дослідженню співробітництва між родиною та закладом дошкільної освіти, наголошували на його значущості та актуальності.

Окреслену проблему порушено і в нормативно-правових документах. Так, в Статті 55 Закону України «Про освіту» визначено, що «батьки мають рівні права та обов'язки щодо освіти і розвитку дитини», а отже являються рівноправними учасниками освітнього процесу [32].

Зідно із Законом України «Про дошкільну освіту» взаємодія батьків та педагогічних працівників має здійснюватись обов'язково на принципах педагогіки партнерства; а батьки з метою допомогти дитині досягнути результатів, які передбачені освітньою програмою, повинні враховувати рекомендації педагогів [29].

Зокрема, в Базовому компоненті дошкільної освіти та в «Методичних рекомендаціях до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» висвітлено питання збільшення вагомості та ролі партнерської взаємодії між педагогічними працівниками закладу освіти з членами родини вихованців, а також зазначено про необхідність об'єднання зусиль фахівців і батьків, які в свою чергу дозволять досягнути визначеного обов'язкового рівня освіченості, вихованості та розвиненості дитини [2; 38].

У Методичних рекомендаціях щодо організації взаємодії між дошкільними закладами та батьками вихованців (лист МОН України від 11.10.2017 № 1/9-546) відзначається, що ефективність дошкільної освіти тісно взаємопов'язана з побудовою освітньо-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства. Наголошується на тому, що батьки та педагоги повинні усвідомити важливе значення педагогічної взаємодії між родиною та закладом освіти, адже тільки таке співробітництво дозволяє створити сприятливі умови для формування здорової, всебічно розвиненої та соціально адаптованої дитини [23].

Розглянемо проблему співробітництва в контексті сучасних викликів. Дане питання наразі постає особливо гостро. Українське суспільство в сучасних умовах зіштовхується з безліччю викликів, які суттєво впливають на організацію, і в цілому на якість дошкільної освіти. Серед них можемо виокремити: пандемію, війну, економічну та соціальну нестабільність.

У такий важкий час співробітництво педагогів з батьками дітей дошкільного віку стає особливо важливим. Тому що, воно впливає позитивно на стабільну роботу закладів освіти, а також стимулює впровадженню інноваційних підходів в освітньому процесі. Зокрема, на перший план виходять дистанційні технології та надання психолого-педагогічної підтримки [9].

На даний момент одним з основних завдань, які постають перед закладами дошкільної освіти – це повсякденна емоційна підтримка та психологічна допомога усім учасникам освітнього процесу. Така підтримка та допомога надається педагогічними працівниками на всіх рівнях. Здебільшого саме вихователі забезпечують здійснення емоційної підтримки та надання першої психологічної допомоги як вихованцям, так і їх батькам [11].

Можемо констатувати, що у сьогоднішні в умовах кризи педагогічне співробітництво вимагає посиленої уваги. Оскільки налагодження тісної взаємодії між батьками та педагогами перш за все сприяє забезпеченню належної психолого-педагогічної підтримки дітей в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови країни.

Ключовим викликом нині являється порушення основного принципу дошкільної освіти – доступності освітніх послуг для кожного. Зараз заклади дошкільної освіти в різних регіонах України у зв'язку із існуючою безпековою ситуацією вимушені призупиняти діяльність у випадку наявності шкідливих та небезпечних умов, які можуть загрожувати життю дітей. Наприклад, за відсутності безпечної території та наявності у закладі укриття, яке повністю відповідає усім вимогам ДСНС, закладу освіти заборонено проводити освітній процес в очному форматі [31].

Вихователі вимушені зараз працювати в складних умовах, вони стикаються із необхідністю забезпечити безумовне переривання освітнього процесу, яке здійснюється в приміщенні закладу, у випадку увімкнення оповіщення повітряної тривоги.

У даному контексті актуальності набуває наявність злагодженої партнерської взаємодії педагогів і батьків, яка визначає ефективність освіти дітей дошкільного віку за очною, дистанційною формою навчання та в змішаному форматі. Бо саме завдяки ній полегшується перехід з однієї форми надання освітніх послуг на іншу, і таким чином організація освітнього процесу стає гнучкішою [30].

Дослідженням цієї проблеми займалися Т.Л. Гурковська, та Л.І. Соловійова, науковицями було розроблено методичні рекомендації, в яких розкриваються головні шляхи взаємодії педагогів з батьками дошкільників. Дані рекомендації слугують для допомоги вихователям побудувати плідну співпрацю з батьками дітей саме в умовах воєнного стану, зокрема повоєнного відновлення.

Також досліджувала питання педагогічного партнерства в умовах війни О. Гевко. У своїй статті вона пропонує різні інноваційні підходи у професійній підготовці педагогів.

Л.М. Витовтова та В.О. Маренич уклали посібник, який вміщує в собі цінні рекомендації та практичні матеріали стосовно нових форм роботи з сім'ями дітей дошкільного віку, які підібрані згідно з вимогами БКДО та Методичних рекомендацій щодо його впровадження. Ними були описані альтернативні та нетрадиційні форми ефективного співробітництва з родинами онлайн та офлайн (а саме проєкти, творчі виставки, майстерні, флешмоби та ін.), зокрема описано як здійснювати перспективне планування. Надані корисні поради та представлені розробки сучасних заходів щодо особливостей комунікації в мережі Інтернет, які вже були апробовані авторами на практиці [6].

Для впровадження дистанційного формату навчання в освітніх закладах та створення умов необхідних для його реалізації з метою забезпечення результативності освіти пріоритетним напрямком роботи виступає співробітництво ЗДО та сім'ї. Вихователі повинні налагодити постійний зворотній зв'язок із батьками та сприяти їхньому активному залученню до різноманітних форм взаємодії і видів діяльності. Адже саме родина являється першим і головним виховним інститутом і відіграє ключову роль у формуванні особистості дитини [20].

Можемо стверджувати, що дійсно на сьогоднішній день основним викликом являються саме складнощі, пов'язані з дистанційним форматом взаємодії ЗДО з батьками. Дана проблема перебуває в центрі уваги багатьох вчених, зокрема: Л. Жданюк, Л. Зімакова, О. Тупиця досліджували навчання дошкільників у дистанційному форматі на принципах педагогіки партнерства в умовах воєнного стану; Л. Ляхоцька розглядала застосування цифрових технологій педагогічній взаємодії вихователів з батьками в ході дистанційного навчання; Н. Вахняк окреслила рівні взаємодії та основні технологічні аспекти реалізації освітньо-виховного процесу закладу освіти у взаємодії з батьками [16, с. 93].

Необхідно враховувати низку бар'єрів, з якими сьогодні стикаються фахівці закладів дошкільної освіти під час організації дистанційного навчання, адже вони зумовлюють труднощі у взаємодії з родинами вихованців. До таких бар'єрів належать: недостатня психологічна готовність педагогів до ефективної комунікації з батьками; наявність певної дистанції між педагогами та сім'ями у воєнних умовах; обмеженість матеріально-технічних ресурсів; низький рівень цифрової компетентності; відсутність сформованих стратегій поведінки в передконфліктних і конфліктних ситуаціях. Важливими чинниками також є рівень емоційного інтелекту – здатність розуміти й керувати власними та чужими емоціями, використовувати їх як ресурс у процесі прийняття рішень і професійної взаємодії, а також розвиток комунікативних умінь, що впливають на точність передавання та сприймання

інформації від батьків. Окрім того, складнощі спричиняє недостатня здатність учасників освітнього процесу до рефлексії – уміння поглянути на ситуацію очима батьків і враховувати їхні потреби та очікування [5, с. 31].

Слід зауважити, що дистанційне навчання організують у синхронному та асинхронному режимах. Синхронне навчання полягає у проведенні онлайн занять, а асинхронне передбачає запис відео занять вихователем, або мотиваційних відео, яке він надає батькам, для самостійного опрацювання дітьми. Проте у випадку, коли дитина не може самостійно це зробити, батьки мають допомогти їй та опрацювати його спільно. Тому в умовах впровадження дистанційного формату навчання батьки повинні стати партнерами для педагогів. І перша робота саме має відбуватись з ними, а потім вже з їхніми дітьми [20].

У Методичних рекомендаціях щодо організації освітнього процесу у 2023/2024 навчальному році в закладах дошкільної освіти підкреслюється, що особливої уваги потребує організація роботи з сім'ями вихованців, які наразі перебувають за кордоном. Наголошується на важливості налагодження тісного зв'язку з членами родин, адже саме за їх підтримки можливо забезпечити залучення дітей до освітнього процесу. У випадках, коли участь дитини у дистанційному форматі навчання є неможливою, вихователям рекомендується порадити батькам доступні освітні ресурси [22].

З цією метою Міністерство освіти і науки України спільно з партнерами розробляє навчально-методичні матеріали, які розміщуються на платформі «Сучасне дошкілля під крилами захисту». Використання цих матеріалів допомагає батькам сприяти продовженню освітнього процесу дошкільників за межами країни, а також формуванню у дітей громадянської компетентності та патріотичних цінностей, що має особливе значення в сучасних умовах [22].

Варто підкреслити, що зараз для організації взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу заклади дошкільної освіти активно ведуть сайти, створюють віртуальні бібліотеки, як унікальний банк освітніх ресурсів. Таким чином, ЗДО можуть оновлювати й поповнювати сайт закладу

необхідною інформацією та корисними матеріалами. Окрім цього використовують ресурси онлайн-освіти, з метою залучення тимчасово переміщених дітей та їхніх сімей до різних програм з дошкільної освіти [14].

Окрім науковців дослідженням означеної проблеми займалися й різні дослідницькі центри та інституції: UNICEF, UNESCO, Інститут проблем виховання НАПН України та ін. UNESCO здійснювалися дослідження у сфері дошкільної освіти в умовах кризових ситуацій.

UNICEF України разом із громадськими організаціями було розроблено чіткий алгоритм про те, як успішно побудувати партнерську взаємодію з сім'ями дітей дошкільного віку, а також як підвищити активність батьків та як залучити їх до освітньо-виховного процесу закладу дошкільної освіти. А саме, було розкрито наступні аспекти:

- підвищення освіченості батьків «щодо особливостей виховання та розвитку дітей;
- організація комунікації за встановленими правилами, аби вона стала ефективною та безпечною;
- аналіз зворотного зв'язку, який вихователі отримують від батьків на певні події чи організовані заходи, а також створення для цього необхідних умов» [12].

Отже, має відбутися процес трансформації дошкільної освіти. Для того, щоб вона успішно могла реагувати на всі сучасні виклики, які постають перед нею. Педагогічні працівники зі свого боку мають підвищувати рівень професійної компетентності, ознайомлюватись з інноваційними формами роботи з батьками вихованців, а батьки зі свого боку мають усвідомити важливість їхньої участі в організації освітнього процесу та брати в ньому активну участь. Тільки за умови активної взаємодії, зі спільними прагненнями і зусиллями вони зможуть подолати всі бар'єри, які виникають на шляху та зможуть ефективно сприяти оптимальному психічному, соціальному та духовному розвитку дошкільників.

1.2. Сучасні форми роботи ЗДО з батьками

Тісне співробітництво педагогічних працівників закладів дошкільної освіти з батьківською спільнотою особливо в умовах сьогодення є пріоритетним у зв'язку із появою сучасних викликів. Освітні заклади наразі стають максимально відкритими до батьків.

Педагоги повинні бути готовими до педагогічної співпраці з батьками, демонструвати відкритість, бути ініціативними. Адже саме вихователь – є фасилітатором в налагодженні роботи з членами родин. Він є тим професіоналом, який знає як налагоджувати безперервну взаємодію з батьками з метою постійного обміну інформацією стосовно розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Педагоги мають бути компетентними, креативними, ознайомленими із новаторськими підходами та сучасними формами роботи з батьками, які їм дозволять налагодити з ними міжособистісну взаємодію та продовжувати працювати навіть в складних умовах викликаних воєнним станом.

Зауважимо, що форми співробітництва визначають як певні способи побудови комунікації та спільної діяльності педагога з батьками. Головною метою використання тієї чи іншої форми роботи перш за все – є встановлення відносин, які побудовані на довірі між усіма учасниками освітнього процесу (діти-педагоги-батьки) та об'єднання їх в єдину команду [4].

Слід підкреслити, що вихователям необхідно враховувати низку ключових чинників, які сприяють активному залученню батьків до спільної діяльності та участі у прийнятті рішень, що стосуються розвитку та виховання дітей дошкільного віку. До найважливіших із них належать:

- створення доброзичливої та підтримувальної атмосфери, яка забезпечує ефективну комунікацію з батьками;
- сприйняття батьків як рівноправних партнерів та колег у спільному виховному процесі;
- професійно-особистісна готовність педагога до гуманізації освітнього середовища;

- формування позитивної взаємозалежності між усіма учасниками взаємодії – усвідомлення спільної мети, об'єднання ресурсів і спільне розв'язання проблем [4, с. 15].

Урахування зазначених чинників дає можливість ефективно реалізовувати як традиційні, так і сучасні форми співпраці з батьками. Розглянемо класифікацію традиційних форм роботи, подану в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Класифікація традиційних форм роботи з батьками

Індивідуальні	<p>До індивідуальних форм взаємодії з батьками належать особисті бесіди, первинне анкетування, проведення консультацій, підтримання телефонного зв'язку, а також відвідування сімей вихованців удома. Важливим напрямом є залучення батьків до активної участі в житті дитячого садка, що може проявлятися в організаційно-господарській підтримці педагога — виготовленні іграшок і дидактичних матеріалів, допомозі у підготовці та проведенні екскурсій, культурно-дозвіллевих заходів та інших спільних ініціатив.</p>
Наочно-письмові	<p>До наочно-письмових форм роботи з батьками належать різноманітні способи інформування та просвітницької діяльності, які забезпечують постійний зв'язок між закладом дошкільної освіти та родинами вихованців. Це можуть бути виставки дитячих робіт, оформлення батьківських куточків, тематичних стендів, ширм, планшетів, папок-пересувок, використання дошки оголошень та інформаційних аркушів. Ефективними є також тематичні виставки, реклама літератури з питань сімейного виховання, публікації у періодичних виданнях та в Інтернеті. Важливу роль відіграють анкетування, скринька пропозицій, неформальні листи, а також різноманітні запрошення, вітальні повідомлення та інші способи комунікації, які сприяють відкритості й партнерству між педагогами та батьками.</p>

Групові	До колективних форм роботи з батьками належать такі заходи, як вечори запитань і відповідей, практикуми, консультаційні зустрічі, заняття у «школі молодих батьків», гуртки за інтересами, а також зустрічі з фахівцями різних сфер – учителями, лікарями, психологами, юристами та іншими спеціалістами. Такі форми взаємодії сприяють підвищенню педагогічної культури батьків, розширенню їхніх знань про виховання та розвиток дітей, а також створюють умови для відкритого спілкування й обміну досвідом між сім'єю та педагогами.
----------------	--

Між іншим необхідно наголосити, що лише за умови раціонального поєднання різноманітних форм роботи можна забезпечити очікувану ефективність.

У зв'язку з викладеним раніше бачимо, що існує потреба в пошуку нових і альтернативних форм взаємодії з батьками вихованців у реаліях воєнного часу, в дистанційному форматі.

В даному напрямку активно працюють такі дослідники, як: Н. Веретеннікова, Л. Витовтова, М. Крутько, В. Маренич, І Нікітіна, Ю. Тонкова та ін. Розглянемо детальніше, які ж сучасні форми пропонуються науковцями.

Так, М. Крутько пропонує такі нетрадиційні форми роботи з батьками: тренінги, круглий стіл, Інтернет-консультації, батьківські вечори, батьківські читання, електронний журнал, портфоліо дитини дошкільного віку тощо.

На думку Н. Веретеннікової та Ю. Тонкової, сучасна взаємодія між педагогами та батьками потребує постійного оновлення й урізноманітнення форм співпраці. Плануючи роботу з родинами, педагоги мають враховувати вимоги часу та дотримуватися таких принципів, як інтерактивність,

оригінальність і затребуваність обраних методів. Дослідниці пропонують класифікацію форм роботи, що охоплює кілька напрямів:

- інформаційно-аналітичний (анкетування, усне опитування, «поштова скринька»);
- пізнавальний (батьківські вітальні, нетрадиційні батьківські збори, усні журнали, екскурсії);
- наочно-інформаційний (батьківські служби, міні-бібліотека, інформаційні стенди, «Вікно – дуже короткі новини», випуск газет);
- дозвіллевий (свята, спільне дозвілля, акції, участь батьків у конкурсах і виставках) [4, с. 53].

Водночас Л. Витовтова та В. Маренич наголошують, що у сучасних умовах цифровізації освіти важливе значення мають форми онлайн-комунікації, серед яких основними є відеоконференції, форуми, чати, блоги, електронна пошта, анкетування та соціальні мережі [6]. Такі засоби взаємодії не лише розширюють можливості спілкування між педагогами та батьками, а й сприяють створенню гнучкого та доступного освітнього простору.

З метою урізноманітнення форм роботи, доречним буде проведення: вебінарів, тренінгів; дискусій; брифінгів; консультацій, організація проєктів з певної тематики та створення виставок, застосування мультфільмів, які можуть допомогти унаочнити педагогічні проблеми виховання дошкільників [26].

До ефективних форм організації партнерської взаємодії з родинами в умовах дистанційної форми навчання відносяться:

- сайти ЗДО, на яких батьки можуть ознайомитись із розміщеними рекомендаціями, дидактичними та навчальними матеріалами, для самостійної роботи з дітьми, які дозволять їм продуктивно застосовувати їх вдома;
- створені онлайн-групи із батьками в різних соціальних мережах (Viber, WhatsApp, Telegram);
- використання нетрадиційних форм і інструментів співпраці з родинами, таких як вебквести, «Батьківські клуби», майстер-класи, семінари-

практикуми, «Школи молодих сімей», віртуальні флешмоби, рольові та ділові ігри тощо, відкриває нові можливості для підвищення ефективності взаємодії між педагогами та батьками. Застосування таких форматів дає змогу активізувати педагогічний потенціал сім'ї, стимулює пошук спільних інтересів у батьківському ком'юніті, а також сприяє створенню єдиного розвивального простору, що об'єднує заклад дошкільної освіти та родину [5].

Зокрема, у межах організації дистанційної взаємодії з батьками доцільним є застосування різноманітних Інтернет-сервісів, які забезпечують ефективну комунікацію, обмін інформацією та залучення родин до освітнього процесу:

– Zoom. Один з популярних сервісів, який активно використовується для дистанційної роботи, а саме проведення вебінарів та відео конференцій. Він є зручним у користуванні. Батьки легко можуть приєднатися до конференції з будь-якого девайсу. В ході такої зустрічі кожен з учасників має змогу говорити, або демонструвати відео. Даний додаток також має ряд переваг, серед яких: наявність чату, що дозволяє в свою чергу в реальному часі швидко обмінюватися інформацією та можливість запису зустрічей, що дозволить батькам, які не мають змоги доєднатися в реальному часі, переглянути пізніше консультацію.

– GoogleMeet, Google Classroom. На таких електронних платформах можна проводити групові батьківські збори, індивідуальні та групові консультації, педагогічні доручення, здійснювати анкетування батьків. Зокрема вони є дієвими інструментами для відеозанять, перегляду відеофрагментів різних видів дитячої діяльності та виставок дитячих робіт.

– Fesebook Live. Прямі відео-ефіри з платформи Fesebook. Вихователь створює закриту групу в якій організуються трансляції та проводяться тренінгові заняття онлайн з батьками.

– Skype. Програма для проведення відео конференцій. Кожен учасник повинен мати свій акаунт, для того, щоб приєднатися до дзвінка, який проводиться у певний час [24].

Було з'ясовано, що співпраця з батьками особливо в нинішніх умовах може успішно відбуватися завдяки запровадженню сучасних форм роботи. Потрібно зауважити, що інноваційні форми роботи передбачають побудову діалогу, індивідуального стилю відносин з батьками, диференційованого підходу з урахуванням специфіки та потреб кожної родини; обмін досвідом родинного виховання, вікову диференціацію змісту роботи [4].

В тому числі до нетрадиційних форм педагогічної взаємодії належать:

1) Сімейні клуби. Виступають альтернативою традиційних батьківських зборів. Основна відмінність полягає в тому, що в основі побудови взаємин із батьками лежать принципи добровільності, взаємоповаги, довіри, особистої зацікавленості, діалогічності. Метою проведення таких клубів є спільний пошук оптимальних методів допомоги дитині. Тематика може бути різною, і торкатися обговорення актуальних потреб.

2) Ігротека є цікавою формою взаємин з батьками. Виходячи з того, що ігри потребують участі дорослих, це в свою чергу спонукає батьків комунікувати з дитиною. У випадку коли традиція впроваджується, тоді з'являються в бібліотеці нові ігри, котрі вигадані спільно дорослими та дітьми.

3) Брифінг – це зустріч, яка передбачає невеликі виступи учасників. На ній можуть обговорюватись актуальні та важливі проблеми. Даний захід можуть проводити і як вихователь, так і спеціально запрошений фахівець, який готується до виступу заздалегідь. Така форма роботи дозволяє зацікавити та активізувати усіх батьків. В ході брифінгу може бути створено дві команди, одна з яких ставить запитання, а друга команда – відповідає, або ж коли відповідають батьки на поставлені питання організатора.

4) «Батьківська пошта» і «Анонімний» телефон довіри - являються нетрадиційними формами спілкування з сім'єю. Вони дозволяють враховувати зайнятість батьків. Мама або тато можуть звернутися за допомогою до конкретного фахівця, написавши анонімну записку в якій висловлюють свої думки, певні питання, які їх турбують, або сумніви щодо методів виховання дитини. А педагогічні працівники ЗДО вчасно зможуть зреагувати на

отриманий запит і організувати для батьків семінар або консультацію тощо [15].

Саме в сучасних формах роботи з сім'ями реалізується принцип партнерства. Головною перевагою їх застосування є те, що батькам не нав'язують готові судження про виховання, а натомість спонукають їх міркувати, формувати вміння шукати свій вихід із певної ситуації.

Розглянемо сучасні форми роботи з батьками зображені на рис. 1.1

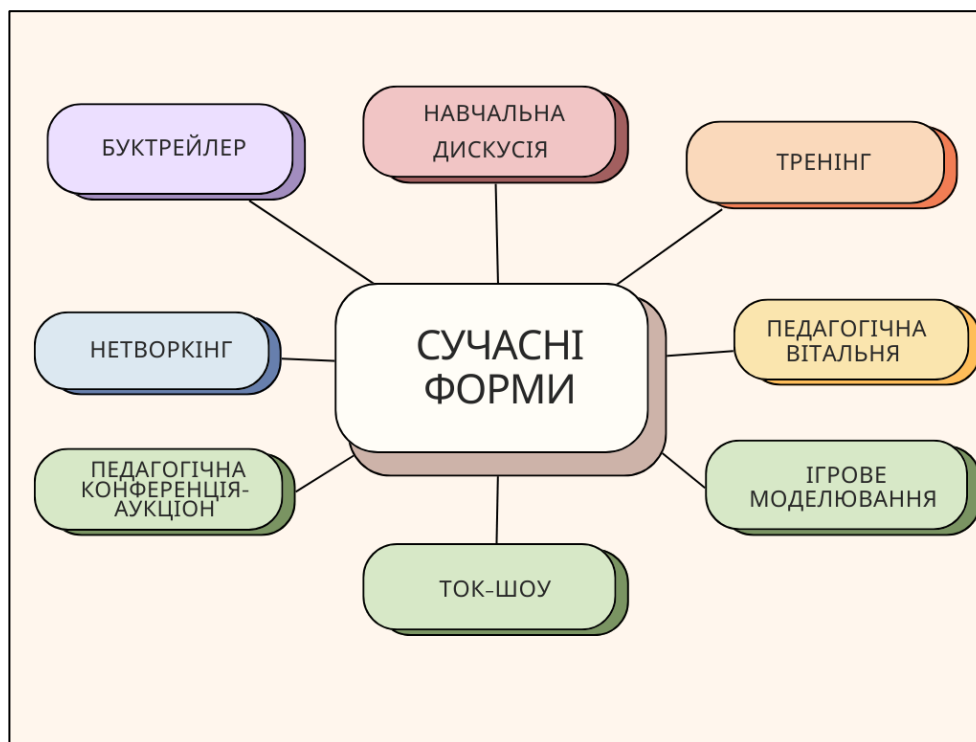

Рис. 1.1. Сучасні форми роботи з батьками

Охарактеризуємо наведені на рис. 1.1. сучасні форми роботи, які можуть допомогти вихователю урізноманітнити співпрацю з батьками і зацікавити їх, змотивувати до активної участі в процесі навчання, виховання та пізнання своєї дитини.

Навчальна дискусія виступає як одна із значущих форм діяльності, яка сприяє формуванню комунікативної культури як в батьків, так і в педагогів. Групова дискусія може проводитись з певної проблеми у невеликих групах (6-10 учасників). Успішність проведення дискусії залежить від чіткої постановки запитань та формулювання проблеми. Така форма роботи дозволяє підвищити рівень психолого-педагогічних знань серед батьків, а також побудувати

стратегію подальшої роботи. Саме в ході колективного обговорення, коли кожен з батьків має можливість висловити своє бачення проблеми, шляхом зіставлення різних точок зору можна прийти до консенсусу в прийнятті важливого рішення. Наголосимо, що якщо учасниками повністю усвідомлюється весь процес обговорення, тоді висловлення своєї позиції сприяє всебічно осмислити свою точку зору і при цьому зрозуміти інше бачення, освоїти нові аргументи, відомості.

Зауважимо, що існують різні форми дискусії, наприклад такі як:

1) Симпозіум. Формат обговорення певної проблеми, під час якого учасники по черзі представляють свої доповіді, а після цього відповідають на запитання слухачів.

2) Круглий стіл. Це зустріч характерною особливістю якої є обмін учасниками своїми поглядами, ідеями та думками, де зберігається повна рівноправність кожного.

3) Дебати. Підготовлені виступи представників протилежних сторін та заперечень, після яких кожній команді надається слово для коментарів і запитань. Завдяки дебатам можливо використати досвід батьків на повну. Це пов'язано з тим, що в груповій дискусії педагог не дає батькам готові ствердження про те, що є вірно, а що ні, а батьки самостійно аргументують думки, обґрунтовують підходи та принципи користуючись при цьому особистим досвідом [21].

У сучасних умовах одним із нових підходів у роботі з родинами є використання буктрейлера. Буктрейлер – це своєрідний вид книжкової реклами, що слугує засобом популяризації психолого-педагогічної літератури серед батьків. Він являє собою відеоролик, який створює візуальний образ книги, подаючи її зміст у цікавій, яскравій та образній формі. Основна мета буктрейлера полягає у заохоченні батьків до читання педагогічних видань, присвячених вихованню, навчанню та розвитку дітей дошкільного віку.

В епоху цифровізації, коли відбувається бурхливий розвиток сучасних інформаційних технологій безсумнівно не можна ігнорувати нові виклики,

натомість необхідно їх приймати, рухатись тільки вперед, займаючись постійно самовдосконаленням. Тому, виходячи з цього педагоги повинні посилено працювати над підвищенням свого рівня медіаграмотності, оскільки створення буктрейлера потребує креативності, обізнаності в галузі ІКТ та наявності відчуття художньої краси та музичного ритму [25].

Зупинимося на завданнях, які дозволяє вирішити буктрейлер:

- в захоплюючій та динамічній формі розповідати батькам про новинки вітчизняної та зарубіжної літератури щодо виховання дітей;

- максимально розкрити творчий потенціал вихователя, адже він отримує можливість побути в ролі художника, режисера відеомонтажу, мультиплікатора тощо;

- спонукати батьків відвідувати книжкові магазини чи бібліотеки, або ж просто зайти в книжковий інтернет-магазин або скористатися електронною бібліотекою;

- Батьки та вихователі, створюючи власні буктрейлери, отримують можливість оригінально поділитися своїми враженнями та думками з іншими [37].

На нашу думку, буктрейлер є новою та цікавою формою роботи, яка дозволяє вихователям ефективно заохочувати батьків до ознайомлення з літературою, присвяченою сімейному вихованню. Можна впевнено стверджувати, що використання такої форми взаємодії з родинами є актуальним і доцільним у сучасних умовах.

Не менш актуальним є проведення з батьками тренінгів на різноманітні теми. Батьківський тренінг – це активна форма роботи, основна мета якої допомогти батькам налагодити взаємодію з дітьми, змінити стиль дитячо-батьківських взаємин. Слід зазначити, що рекомендовано, щоб в ньому брали участь обоє батьків. Доцільним є проведення тренінгу спільно з практичним психологом. І для того, щоб досягнути результативності передбачається проведення декількох занять (від 5 до 8). Він може включати в себе певні тренінгові завдання, до прикладу можемо навести такі як: «Спогади

дитинства», «Улюблена іграшка», «Асоціації», «Мій казковий образ» та ін. Крім того тренінги можуть проводитись у форматі «запитання-відповідь», коли вихователь чи психолог дають відповіді на запитання батьків з будь-яких проблем психологічного чи педагогічного характеру. Або ж можливий і інший варіант, коли дві родини дають свої відповіді на поставлене запитання, які можуть різнитися, а фахівці визначають, яка ж з сімей була ближчою до вірної відповіді [36].

Розглянемо таку нетрадиційну форму роботи, як нетворкінг. Це форма взаємодії з батьками, яка відбувається за допомогою використання ІКТ. За нашим переконанням саме нетворкінг в нинішніх реаліях набуває все більшого значення. Адже в умовах дистанційного навчання розумне застосування інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє продовжувати підтримувати тісний зв'язок з батьками. Використання нетворкінгу має цілий ряд переваг, серед них: урізноманітнення традиційних форм роботи, економія часу, зручність користування, можливість вихователеві своєчасно реагувати на потреби і запити батьків.

Зазначимо, що процес впровадження нетворкінгу передбачає три послідовні етапи:

I. Аналіз – здійснюється аналіз запитів і потреб батьківської спільноти, досліджуються можливості різноманітних соцмереж та визначається платформа для нетворкінгу.

II. Моделювання – створюється профіль із інформацією про заклад, який потім поширюється серед батьків, відбувається залучення їх до співробітництва.

III. Практика – регулярне наповнення профілю інформацією та налагодження зворотнього зв'язку [17].

У цілому, застосовуючи онлайн платформи ZOOM, Google Classroom, мобільні додатки Messenger, Viber, Facebook реалізуються такі напрямки діяльності: консультування, інформування, спільна виховна та розвивальна робота. Усе це свідчить про те, що технології нетворкінгу дають можливість

організувати ділове спілкування між усіма учасниками освітнього процесу, а також призводять до того, що комунікація з батьками виходить на новий рівень.

Також цікавою сучасною формою роботи виступає педагогічна вітальня. Вона являє собою альтернативу батьківським зборам. Передбачає організацію зустрічей з батьками на початку або в кінці року. В ході таких зустрічей обговорюються заходи, які плануються проводитись, або аналізуються вже проведені. На них батьки мають змогу ознайомитись детально з усіма заходами запланованими на рік та висунути свої пропозиції щодо їх проведення [36].

Зупинимось на аналізі наступної форми роботи з батьками, як педагогічна конференція – аукціон. Ця форма включає інтерактивний формат обміну досвідом. Тобто обмін досвідом відбувається у вигляді «продажу» цінних порад з певної теми в ігровому форматі. Наприклад, вихователь дає поняття «криза 3-ох років» і разом із батьками проводить аналіз цього вікового періоду в житті дитини. Далі він пропонує обмінятись батькам своїм досвідом, як вони з ним справляються. Вся взаємодія проходить у форматі гри, де за кожен надану корисну пораду даються фішки. Найціннішими вважаються ті поради, які набрали найбільшу кількість фішок, надалі вони оформлюються в альбоми або картотеки «Педагогічна скарбничка: батьки для педагогів», «Педагогічна скарбничка: педагоги для батьків» [36].

Наступна форма – ігрове моделювання. Суть її полягає в рольовому відтворенні проблемних ситуацій з родинного виховання. Зокрема, ігрове моделювання передбачає ігрову взаємодію дітей і батьків у різних видах дитячої діяльності, обмін досвідом сімейного виховання, а також включає моделювання способів батьківської поведінки [36].

Перейдемо до розгляду ток-шоу. Це така інтерактивна форма роботи, що полягає в обговоренні актуальної проблеми та пошуків шляхів її вирішення. Вона проходить у форматі запитання-відповідь. Ток-шоу – це зустріч на якій виступають вихователі, батьки та запрошені фахівці. Слід зазначити, що

перевагою цієї форми є діалог, який: надає можливість навчитись формулювати думки, слухати критику та критикувати; формувати світогляд та активну життєву позицію та засвоювати нові знання. Завдяки ток-шоу можна ненав'язливо консультувати батьків із цікавих та корисних тем.

Тематика таких зустрічей може бути різною. Наприклад, тема зустрічі «Гаджети в житті дітей дошкільного віку: за і проти», учасники розподіляються на дві групи, одна з яких аргументує позитивний вплив гаджетів у житті дитини, а інша – їхній негативний вплив. В кінці дискусії учасники можуть перейти в іншу команду, якщо їх переконали аргументи іншої, або ж залишитись у своїй команді, якщо їхня думка не змінилася. Або ж ще можна шляхом голосування визначити, чия ж точка зору перемогла [36].

Резюмуючи, можна сказати, що організація і проведення таких сучасних форм роботи сприяє зміцненню зв'язків з батьками, встановленню з ними більш неформальних контактів, адже вони виключають нав'язування готової точки зору, а натомість спрямовують на самостійний пошук виходу з проблемних ситуацій.

Висновки до 1 розділу

Отже, здійснений нами теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури, наукових праць та нормативно-правових документів, дозволяє дійти висновку про те, що співробітництво з батьками є важливою складовою освітнього процесу в ЗДО, а в контексті сучасних викликів питання партнерства набуває ще більшої актуальності.

Під співробітництвом закладу дошкільної освіти з батьками ми розуміємо процес цілеспрямованої взаємодії, який обов'язково ґрунтується на взаємодовірі, взаємоповазі та рівності. Воно виступає ключовою умовою, яка дозволяє досягнути успішності в становленні всебічно розвиненої особистості.

Нами визначено такі ключові виклики, як війна та пандемія, що значно ускладнюють налагодження ефективної співпраці між ЗДО та сім'ями вихованців. З огляду на це вбачаємо необхідність урізноманітнення та впровадження нових форм співробітництва з батьками, які відповідали б сучасним умовам. Також було встановлено фактори від врахування яких залежить побудова тісних зв'язків із сім'ями і разом з тим зазначено класифікацію традиційних форм роботи з батьками дітей.

Далі було детально розглянуто сучасні форми роботи, для цього ми звернулись до праць: Н. Веретеннікової, Л. Витовтової, М. Крутько, В. Мареневич Ю. Тонкової. У результаті встановлено, що в сьогоденні актуальними є ті форми роботи, які насамперед дозволяють реалізувати принцип партнерства, передбачають врахування потреб та інтересів сімей та здійснення індивідуального підходу до кожної родини. В основу таких форм роботи покладено діалог, обмін досвідом й інтерактивність.

Таким чином, сучасні форми роботи – це ті, які відповідають вимогам часу, забезпечують гнучкість, інформаційну підтримку та психологічний комфорт для всіх учасників освітнього процесу.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

2.1. Аналіз БКДО та діючих програм щодо питання роботи з батьками

Пріоритетним напрямком діяльності закладу дошкільної освіти вважається робота з членами родин вихованців, яка дозволяє належним чином відповідати стандартам якості освіти.

У Базовому компоненті дошкільної освіти встановлено, що: «Дошкільна освіта – це самостійна система; обов’язкова складова освіти в Україні, яка органічно поєднує сімейне та суспільне виховання [38].

За умови дотримання основних принципів педагогіки партнерства стає можливим реалізація основної мети Державного стандарту дошкільної освіти. Це збереження самоцінності дошкільного дитинства та досягнення дітьми дошкільного віку відповідного рівня освіченості, розвиненості та вихованості [2].

Виходячи з мети Стандарту становлення особистості дитини дошкільного віку відбувається завдяки об’єднанню зусиль вихователів, батьків та інших фахівців, що в свою чергу включає залучення батьків дітей до тісної взаємодії і спрямовує педагогів на організацію роботи в даному напрямку.

Базові принципи реалізації Стандарту спираються на загальні демократичні засади суспільного життя. До них належать:

- демократичність – формування основ демократичного суспільства, у якому кожен може бути почутим, має право на самовираження та активну участь;
- державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою;
- соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу, включно із засновниками закладів освіти, керівниками,

батьками або особами, які їх замінюють, та працівниками закладів дошкільної освіти [2].

Як бачимо, упорядники БКДО звертають нас до впровадження демократичних принципів та партнерської взаємодії між закладами дошкільної освіти, батьками та громадою, яка забезпечує єдність виховних впливів на дитину та надає більше можливостей для сприятливішого розвитку кожного дошкільника.

Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти, батьки або особи, які їх замінюють, повинні безпосередньо брати участь у розвитку компетентностей дитини та активно залучатися до освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Кожен із батьків має усвідомлювати свою відповідальність за виховання, навчання та розвиток дитини, за збереження її життя та зміцнення здоров'я, а також формувати усвідомлене ставлення до здорового способу життя і прищеплювати почуття людської гідності [2].

В оновленій редакції Державного стандарту дошкільної освіти окремо виділено розділ, присвячений взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'ями дітей як основними учасниками освітньо-виховного процесу. У Стандарті наголошується, що така взаємодія повинна сприяти формуванню високого рівня психологічної культури всіх учасників освітнього процесу як на рівні знань і установок, так і у повсякденному спілкуванні. Сім'я розглядається як дієвий, моделюючий, комунікативний, соціальний та культурний інститут, що забезпечує навчання, виховання та самореалізацію особистості. Особливо підкреслюється зростання ролі партнерської взаємодії педагогів закладів дошкільної освіти з батьками [2].

Документ також акцентує увагу на підвищенні культури відповідального батьківства, що потребує активного педагогічного просвітництва родин, які сьогодні стикаються з численними соціальними, економічними та духовними викликами. У БКДО зазначено, що педагогічний колектив закладу повинен ініціювати різноманітні форми участі батьків у освітньому процесі, управлінні

та громадському житті ЗДО, а також здійснювати соціально-педагогічний патронат сімей вихованців.

Для аналізу було взято діючі програми дошкільної освіти з огляду на їхні підходи до взаємодії ЗДО з батьками. У багатьох програмах наголошується на важливості такої співпраці. Зокрема, освітня програма «Дитина» приділяє увагу питанню взаємодії закладу з родинами у розділі «Родини вихованців і дитячий садок: єдність мети і варіативність засобів». У цьому розділі взаємодія з батьками визначається як один із ключових і стратегічно важливих напрямів діяльності закладу, оскільки ефективна організація освітнього процесу неможлива без безпосередньої участі батьків як надійних партнерів у вихованні, навчанні та розвитку дітей. Така співпраця є необхідною для самопізнання, самоствердження дитини та реалізації її творчого потенціалу, і в розділі надається визначення понять «взаємодія» та «партнерство».

Беручи до уваги зміни в освітньому процесі та інституті батьківства, враховуючи традиції родинного виховання, зменшення часу, який виділяється на спілкування дорослих з дитиною та рівень психолого-педагогічної культури батьків авторами програми визначено її метою побудову алгоритму партнерської взаємодії з сім'ями на основі особистісно-зорієнтованого, гуманістичного, культурологічного підходів [13].

З метою забезпечити ефективну взаємодію висвітлено функції кожного з партнерів, які мають чітко виконуватись. Також у розділі визначено основні завдання педагогічного колективу закладу дошкільної освіти та форми роботи, які необхідні для реалізації зазначених завдань. Форми взаємодії коротко представлено в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Форми взаємодії з батьками

Інформаційно-просвітницькі	Надання різноманітної інформації для батьків у формі енциклопедично-літературного матеріалу; поради фахівців; «Родинний кейс», «Буккросинг», «Педагогічно-літературний дайджест» та ін.
----------------------------	---

Продовження табл.2.1

Індивідуальні форми	Бесіди, консультації, телефонний зв'язок, відвідування вихованців вдома.
Групові (колективні) форми	Заходи зі спільного обговорення питань виховання та розвитку дітей (круглий стіл, педагогічні брифінги, педагогічні квести, коучинги); школи свідомого батьківства, батьківський всеобуч, клуби батьківської еліти, гуртки за інтересами тощо.
Творчі форми	Пізнавально-розважальні заходи («Родинні батли, флешмоби», «Родинні арабески») проєкти, тематичні, благодійні акції, спільні святкові ранки й розваги дітей і дорослих.
Інформаційно-комунікаційні	Сайт, блог, методичний навчальний чат, viber-група, онлайнвий педагогічний марафон.

Автори програми наголошують, що взаємодія між закладом дошкільної освіти та родиною буде ефективною лише за умови дотримання певних умов, зокрема спільного розуміння вікових та психологічних особливостей дитини і збалансованого виконання кожним учасником своїх обов'язків [13].

Аналіз освітньої програми «Українське дошкілля» показує, що організації роботи з батьками присвячено окремий розділ, у якому визначено завдання, що забезпечують ефективну взаємодію закладу з сім'єю. Серед них виділяються: побудова роботи на основі діалогу, активізація та збагачення виховних умінь батьків, підтримка їхньої впевненості у власних педагогічних здібностях, вивчення соціального замовлення батьків щодо освітнього закладу, створення умов для довірливого і вільного спілкування педагогів та родин, здійснення соціально-педагогічного патронату, обговорення актуальних проблем із пошуком шляхів їх вирішення та встановлення доброзичливих взаємин із спрямуванням на співпрацю.

Крім того, у програмі підкреслюється, що робота з батьками будується на принципах співпраці, партнерства, взаєморозуміння, відповідальності та усвідомлення власної ролі кожного учасника у спільній взаємодії.

У розділі «Співпраця з родиною вихованців» також наведено різноманітні форми роботи з родиною: батьківські збори, консультації, дні відкритих дверей, спільні свята, обмін досвідом родинного виховання [3].

У програмі освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування» окреслено чіткі рекомендації по взаємодії з сім'ями вихованців. Так, згідно з програмою вихователь має залишатись джерелом педагогічних знань для батьків, повинен зберігати партнерську позицію, утримуючись від наставництва й тиску. Для цього доречно проявляти жвавий інтерес до цінностей, звичаїв та особливостей родин дітей дошкільного віку. Зокрема, необхідно робити акцент на сильних сторонах сім'ї, спиратися на рівень психолого-педагогічних знань батьків. Особливу увагу звертають на недопустимості критики членів родин чи зауважень саме в присутності дитини.

Слід відзначити, що програмою передбачено використання «Моніторингу освітнього розвитку дитини», який дає змогу спільно планувати пріоритети розвитку дитини, зміцнювати партнерську взаємодію та активно залучати батьків до освітнього процесу. Організація спільних заходів, таких як дитячі свята, екскурсії та відвідування культурних подій із батьками, сприяє зміцненню міжособистісних стосунків усіх учасників освітнього процесу та підвищує шанси дошкільників на гармонійний розвиток. Крім того, програмою визначено, що варіативною формою партнерської взаємодії є щоденні бесіди вихователів з батьками перед тим, як дитина піде додому. Особливу увагу приділено також співпраці педагогів із батьками дітей з особливими освітніми потребами [7].

Аналіз освітньої програми розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» свідчить, що одним із ключових засобів ефективної реалізації її завдань є налагодження тісної співпраці з батьками

вихованців. Програма підкреслює, що позитивні результати у вихованні та розвитку дітей можливі лише за умови забезпечення єдності вимог педагогів і батьків. Вона також містить орієнтовні заходи взаємодії з родинами, тематику яких вихователі можуть використовувати у різних формах роботи з батьками [18].

Слід зауважити, що в окремих програмах відсутні розділи щодо організації роботи зі взаємодії з батьками, серед них: програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» та «Впевнений старт». Однак вони призначені і для вихователів, і для батьків та містять інформацію про психофізичний розвиток дошкільників, стандартизовані показники компетентності кожної вікової групи. Ці програми спрямовують дорослих на спільну роботу над, вихованням, навчанням та розвитком дітей дошкільного віку.

Отже, здійснивши аналіз БКДО та діючих програм щодо питання роботи з батьками, ми прийшли до висновку, що в них описується та наголошується на значущості побудови тісної взаємодії з членами родин вихованців. Підкреслюється необхідність співпраці на партнерських засадах, де педагогічні працівники та батьки проявляють один до одного повагу, демонструють взаєморозуміння, усвідомлюють спільну відповідальність за становлення підростаючої особистості.

2.2. Методичні рекомендації щодо організації сучасних форм роботи з батьками.

Основною метою колективу закладу дошкільної освіти виступає створення партнерських взаємин з батьками. Вихователі та батьки – рівноправні партнери спільної справи – виховання та розвитку дітей. Спільною ціллю партнерства є забезпечення всебічного, гармонійного розвитку і психологічного благополуччя дошкільників. Тож, ухвалюючи будь-

яке рішення, котре стосується дітей, батьки і вихователі повинні враховувати думки одне одного, при цьому пам'ятаючи про спільну мету. Це, в свою чергу буде сприяти посиленню емоційного та соціального впливу вихователів на своїх вихованців, адже батьки розумітимуть дії вихователя. Тож, педагогам необхідно присвятити всі сили та час даним стосункам.

Важливо зазначити, що батьки мають бути залученими до різноманітних форм роботи не лише на рівні дій, практичної участі, а й емоційно. Зрозуміло, що передусім вони повинні відчувати довіру, спокій та впевненість, коли відводять дитину в садочок, інформацію, яка надходить сприймати з усією серйозністю та зацікавленістю. Саме таке відношення батьків допоможе вихователю максимально ефективно організовувати освітній процес в групі [11].

Вимоги часу спонукають нас шукати шляхи урізноманітнення та оновлення форм співпраці з батьківською спільнотою. Сучасні форми роботи дозволяють вихователям значно покращити взаємовідносини з сім'ями, підвищити педагогічну культуру батьків. Вони відповідають таким вимогам, як інтерактивність, затребуваність та оригінальність. Їх використання дозволяє підтримувати позитивний імідж ЗДО, встановити позитивний тон взаємин вихователів та батьків, а також сприяє довірливому ставленню та активній участі сімей в житті закладу.

Отже, виходячи з цього, методичні рекомендації щодо організації сучасних форм роботи з батьками мають важливе значення для налагодження продуктивної співпраці між педагогом та сім'ями, і як наслідок забезпечення гармонійного розвитку дітей.

Здійснивши аналіз наукових досліджень, можемо узагальнити основні принципи, які необхідно враховувати при організації сучасних форм роботи з батьками:

- принцип гуманізації – передбачає побудову взаємодії та спілкування з батьками на основі поваги, доброзичливості одне до одного;

- демократизації – спільна участь вихователів та батьків відбувається виключно на демократичних засадах;
- індивідуалізації – впроваджуючи ту чи іншу форму роботи вихователь враховує особливості та запити кожної сім'ї;
- довірливості стосунків – даний принцип полягає в забезпеченні віри батьків у професійну компетентність вихователя;
- системності й послідовності організації співробітництва;
- наступності й поступовості залучення батьків до взаємної діяльності.

Тож, як же ефективно організувати нові форми роботи з батьками? На початку вихователь займається плануванням та розробкою концепції зустрічей з батьками. Планувати зустрічі варто так, щоб стимулювати батьків до активного діалогу та взаємодії. Обираючи тематику зустрічі потрібно враховувати потреби і інтереси батьків. Можемо запропонувати їм обрати ту тему, яка для них є цікавою, наприклад з близької для них галузі знань і підготувати спільно захід з дитиною. Слід організувати не просто бесіду, а й інтерактивні активності – експерименти, конкурси, ігри, у яких братимуть участь діти та батьки.

Відходимо від лекцій та настанов, натомість шукаємо ефективні стратегії. Ми не озвучуємо проблеми і пропонуємо конкретні рішення, а здійснюємо активний пошук. Необхідно спланувати роботу таким чином, щоб у ході зустрічей можна було визначити напрямки розвитку кожної сім'ї, відкривати нові можливості та визначати найближчі зони зростання батьків і дітей.

Обов'язковою умовою успішної організації зустрічі є створення затишної атмосфери, коли кожен учасник відчуває себе комфортно і може вільно висловити свою думку. В приміщенні, де буде проходити зустріч бажано ставити стільці колом, тоді всі бачитимуть одне одного і відчуватимуть свою включеність в обговорення.

В ході зустрічей усю інформацію подаємо у форматі діалогу, обов'язково спираємось на досвід одне одного. Активно використовуємо різні ігри та

інтерактивні вправи. При цьому треба підготуватись до того, що можливо доведеться змінити послідовність вправ або адаптувати їх під певну групу.

Вихователь повинен вміти заохочувати батьків до самостійного пошуку відповідей. Для цього необхідно правильно поставити запитання, або зробити паузу, яка дозволить сформулювати потребу думати і шукати відповідь.

Для підкріплення свого виступу педагоги застосовують наочність, відео та роздавальний матеріал. Якщо мова йде про життя групи використовують фотографії, цифрові аудіо та відеозаписи дітей. Доцільно включити до виступу й розважальні ігрові моменти. Не варто робити доповідь тривалою, враховуючи втомленість та невелику концентрацію уваги дорослих після робочого дня.

Проводення будь-якої форми роботи вимагає від вихователя дотримання правил, які необхідні для оптимального спілкування. До основних правил відносимо:

- уміння вислухати батьків;
- звернення по імені до батьків;
- вияв доброзичливості у ставленні, посмішка у спілкуванні з батьками;
- прояв щирого інтересу до них;
- бесіди про те, що цікавить їх та що вони цінують понад усе;
- повага до їхніх поглядів, думок та вміння дати відчутти власну

значущість – ключова умова для здобуття авторитету у педагогічній взаємодії [4].

Доречно залучати і самих батьків до вибору тієї чи іншої форми роботи. Так, спершу проводиться опитування або анкетування, яке дозволяє вихователю визначити найбільш зручні та цікаві форми роботи для них (додаток А). Також налагодженню ефективної співпраці сприятиме фідбек від батьків щодо ідей, заходів, повідомлень тощо. Як правило, ті батьки, які відгукнулися на прохання надати зворотний зв'язок стають зацікавленішими та активнішими, оскільки відчувають, що мають важелі впливу на життя закладу. Тому регулярно ініціюйте батьківський фідбек з різноманітних запитань. Він

може бути як відкритий, так і анонімний. Забезпечуйте батькам відчуття, що їхні думки почуті та враховані. Відповідайте на їхній фідбек з повагою, орієнтуючись на зміст обговорюваного питання. Інколи достатньо простої фрази «Дякуємо за ваші відповіді!», а інколи необхідно надати розгорнуту відповідь. Або, можливо потрібно буде, враховуючи думку батьків змінити щось в освітньому процесі, що в свою чергу дозволить зміцнити довіру, зв'язок та співпрацю.

Для того, щоб з'ясувати, як батьки оцінюють проведений захід, доцільно провести анкетування, приклад анкети подано у додатку Б.

У зв'язку з сучасними реаліями, необхідністю працювати онлайн та в змішаному форматі, варто детально розглянути особливості налагодження ефективної роботи з сім'ями онлайн. Найпопулярнішою практикою є створення закритих груп у Fesеbook/ Viber лише для батьків групи або садочка. Потрібно заохочувати батьків до коментарів, розмов та обміну думками. Вихователь тут виступає в якості ініціатора. Саме він розпочинає й модерує дискусії, до того моменту поки батьки самі не звикнуть це робити. Зауважимо, що важливо постійно підтримувати зв'язок із батьками. У групу можна надсилати щоденну «виховну пораду». В тому числі мінімум два рази на місяць робити розсилку електронною поштою. Таким чином, батьки звикатимуть, що колектив закладу являються їхніми надійними партнерами у піклуванні про дитину.

Зупинимося на правилах якісної розсилки батькам. Текст скорочують, рекомендований обсяг повідомлень – близько 500 слів, максимум 1000. За потреби оригінальний варіант тексту скорочують до основних тез. Для зручності сприйняття його поділяють на підпункти. Роблять форматування тексту, для цього виділяють ключові моменти в ньому іншим шрифтом. У повідомленні використовують емодзі, які відповідають змісту, але в міру, надмірне зловживання смайлами є не доцільним. Щоб привернути увагу використовують заголовки із цифрами, які створюють враження упорядкованості та відбору. Наприклад, «Топ-5 правил ефективного

спілкування з дитиною», «10 практичних порад, як справлятися з кризою 3 років» [11].

Щоб запобігти виникненню непорозумінь в ході електронного листування рекомендується обговорювати і впроваджувати пам'ятку «Правила електронного листування» (Додаток В).

Віртуальне спілкування в соціальних мережах і чатах потребує теж дотримання певних правил. Розглянемо найголовніші:

- бути толерантними;
- писати завжди коротко, зрозуміло;
- слідкувати за граматикою;
- бути об'єктивними;
- не етично писати в групі у вихідний день або в пізню годину;
- не зловживати розділовими знаками, адже декілька поставлених підряд знаків оклику часто сприймається як прояв агресії;
- не відправляти інформацію або покликання в чат без пояснень, оскільки це забирає час в інших та змушує їх з'ясувати самотійно подробиці; потрібно завжди уточнювати з якою метою надсилаються матеріали і що очікується від людини після їх перегляду.

Маємо зауважити, що дотримання правил має контролювати модератор. Зазвичай цю роль виконує вихователь, проте у випадках, коли він не має змоги постійно слідкувати за листуванням учасників групи, доречно, щоб за контролем слідував хтось із батьків. Це може бути наприклад та людина, яка створила групу і вже від початку має права адміністратора [6].

Як було вже визначено, створення офіційного сайту ЗДО має велике значення для оперативного отримання батьками інформації про заходи, події, життя групи та садка. Саме зі сторінки сайту вони отримують корисні рекомендації щодо навчання і виховання дошкільників та цінну інформацію методичного та навчального характеру. Тож важливо правильно створити та наповнити сайт садочка.

Його структура повинна бути зрозумілою та логічною. Основним показником хорошого сайту є швидке знаходження потрібної інформації. Тому, варто забезпечити інтуїтивність навігації сайту. Для цього треба структурувати його за певною ознакою – за цільовою аудиторією, тематикою, сферами відповідальності. Зокрема, слід забезпечити лаконічність заголовків та точність назв розділів і підрозділів, не варто використовувати метафоричні назви. Аби привернути увагу батьків до сторінки сайту, позначаються найцікавіші розділи з погляду батьків. Їм цікаво було б ознайомитись з освітнім процесом групи через текстові розповіді, фотоматеріали, які відображають різні форми роботи, режимні процеси тощо.

Обов'язково є наявність рубрики «Контакти», щоб відвідувачі сайту могли зв'язатись із закладом, залишити свої запитання або відгуки. Також до активних форм відноситься гостьова книга, опитування та можливість лишати коментарі на сайті ЗДО. Це дає змогу батькам не тільки ознайомлюватись з інформацією, а й спілкуватись з педагогічними працівниками.

Важливим є і розділ «Оголошення», який необхідно періодично оновлювати. Наприклад, напередодні проведення свят, благодійних акцій та інших заходів доповнювати даний розділ актуальною інформацією, а також порадами стосовно підготовки і відвідування таких заходів батьками.

Потурбуватись потрібно про наповнення сайту контентом. Його наповнюють порадами, повідомленнями, консультаціями, які будуть корисними для батьків, наприклад про адаптацію дитини, підготовку до школи, розвиток творчості, емоційного інтелекту тощо. Всі матеріали мають добиратися ретельно з врахуванням потреб батьків.

Слід пам'ятати, про важливість постійного оновлення інформаційних матеріалів та не забувати про регулярність публікацій новин та анонсування подій – це зробить сайт живим [35].

Резюмуючи, слід підкреслити, що сучасні форми роботи дозволяють внести різноманіття в педагогічну взаємодію з батьками. Змінюється формат взаємостосунків, де батьки стають їхніми активними учасниками.

Пропагується відкритість, індивідуалізація, рівноправність й рівнозначність. Нині батьки можуть реально впливати на життя групи і закладу в цілому. Робота із родиною передбачає врахування принципів партнерства, довіри, інноваційних технологій та сучасних тенденцій спілкування. Важливо зробити батьків ініціативними помічниками та одnodумцями в справі виховання та навчання дітей. І чи будуть такими батьки залежить від вихователя. Адже саме він має робити перший крок у налагодженні співпраці – він вивчає, аналізує, планує, моніторить, модерує і вирішує, яким буде спілкування.

Отже, орієнтовна формула успіху: взяти живе спілкування з батьками, додати трохи онлайн, зацікавленістю родиною, розбавити новими формами комунікацій та співпраці. А запропоновані нами рекомендації дозволять зробити педагогічну взаємодію більш продуктивною та результативною.

2.3. Методичне забезпечення щодо впровадження сучасних форм роботи з батьками в ЗДО.

Взаємодія з батьками в нових умовах розвитку дошкільної освіти, коли відбуваються переміни у суспільному житті, зміни освітніх пріоритетів, можемо констатувати, що потреби часу спричиняють необхідність оновлювати форми співпраці з родинами вихованців.

Виходячи з того, що участь батьків дітей дошкільного віку в освітньому процесі є дуже важливою, основним завданням педагогів, які усвідомлюють значущість спільної роботи з батьками є залучення їх у даний процес якомога активніше. Для того, щоб залучати сім'ї відповідно потрібно їх змотивувати, зацікавити. І зробити це стає можливим за допомогою нових підходів у співробітництві, урізноманітненні форм роботи, які передбачають інтерактивні, ігрові, проектні та тренінгові методики.

Методичне забезпечення розроблене з метою налагодження довірливих, партнерських взаємостосунків у трикутнику «педагог – дитина – родина»,

психолого-педагогічної просвіти батьків та створення сприятливих умов для розвитку здорових і гармонійних сімейних стосунків і всебічного розвитку дошкільників.

Головними завданнями методичних матеріалів є:

- вихід на новий рівень педагогічної взаємодії з сім'ями з метою становлення гармонійно розвинутої особистості дитини дошкільного віку;
- гармонізувати взаємини вихователів, батьків і дітей;
- сформуванню у батьків усвідомлення вагомості їх ролі у вихованні дитини;
- збагатити спільну діяльність;
- розширити педагогічні знання та практичні навички сімейного виховання;
- за допомогою використання спільних проєктів, ігор, дискусій та інших форм роботи створити умови для емоційного єднання родини;
- надати допомогу педагогічним працівникам у виборі дієвих засобів організації партнерської взаємодії з сім'ями.

Нами було створено добірку сучасних форм роботи з батьками. У додатки роботи увійшли:

- брейн-ринг «Тато, мама, я – дружна сім'я» – захід в ігровій формі, який сприятиме згуртуванню сім'ї та розвитку відчуття єднання та взаємної підтримки;
- клуб сімейного зростання «Простір родини» – серія інтерактивних зустрічей, які націлені на створення атмосфери довіри, формування спільних цінностей виховання та обмін досвідом;
- проєкт «Взаємозв'язок педагогів з сім'єю щодо трудового виховання дітей» – приклад тривалої роботи, яка сприяє об'єднанню вихователів та батьків навколо спільної теми і дозволяє на практиці продемонструвати важливість праці у розвитку дитини дошкільного віку;

– дискусійний клуб «Чи знаєте ви свою дитину?» – така форма роботи спрямована на подолання стереотипів батьківського мислення, аналіз свого досвіду й допомагає налагодити конструктивний діалог;

– майстер-клас «Виховуємо чомусиків» – організований захід, зорієнтований на те, щоб ознайомити батьків із різними прийомами розвитку пізнавальної активності дошкільників;

– практикум «Мнемотехніка» – батьківський тренінг, що допоможе розвинути навички емоційного саморегулювання та ефективної комунікації, зокрема сприятиме створенню сприятливого психологічного клімату у сім'ї.

Отже, добірка включає різноманітні, нетрадиційні форми співробітництва: від дискусійних до інтелектуально-ігрових і проєктних, з цього ми можемо зробити висновок, що вони виступають універсальним засобом у роботі з батьками.

Такий матеріал може бути використаний вихователями, методистами, а також студентами, які проходять практику на базі закладів дошкільної освіти. Усі запропоновані заходи мають таку структуру: мета, основні завдання, хід сценарію. Вони передбачають активне залучення і дорослих і дітей, що в свою чергу сприяє:

- плануванню і організації цікавих та продуктивних заходів з батьками;
- додаванню різноманіття у змісті роботи з родинами вихованців;
- формуванню позитивної мотивації до тісного співробітництва із ЗДО;
- адаптуванню сценаріїв під особливості певної групи або окремих родин.

Розроблене методичне забезпечення може стати цінним інструментом, який дозволить реалізувати принцип партнерства в роботі з батьками. Застосування сучасних форм взаємодії має низку переваг: формування усвідомленого батьківства, збагачення педагогічних знань батьків, створення умов для атмосфери довіри, взаєморозуміння та підтримки. Для вихователів закладів дошкільної освіти створена добірка конспектів та сценаріїв виступає

готовим ресурсом, котрий можна застосовувати на практиці, вносити як елемент модернізації у своїй діяльності.

Висновки до розділу 2

Здійснивши аналіз БКДО та діючих програм щодо питання роботи з батьками, ми можемо зробити висновок, що побудова тісної співпраці виступає ключовим напрямком, який дозволяє реалізувати основну мету дошкільної освіти – цілісний розвиток дитини. Наскрізною думкою в Державному стандарті виступає збільшення вагомості та ролі роботи з батьками на партнерських засадах, що слугує створенню можливостей для успішного становлення особистості дошкільника. Упорядники спрямовують нас насамперед на об'єднання зусиль, усвідомлення взаємної відповідальності в процесі виховання та навчання, підвищення культури відповідального батьківства, ініціювання батьків на активну участь в житті закладу.

У діючих програмах актуалізується питання роботи з батьками. Проаналізовані нами такі програми «Дитина», «Українське дошкілля», «Соняшник», «Освіта і піклування» містять окремі розділи присвячені організації роботи з сім'єю, що свідчить про науковий інтерес авторів та релевантність нашої теми.

Виходячи із вимог сучасності, виникає потреба в модернізації форм співпраці з родинами вихованців. Сучасні форми роботи мають відповідати наступним вимогам та принципам: оригінальності, затребуваності, інтерактивності, індивідуалізації, демократизації, гуманізації та довірливості стосунків.

Розроблені нами методичні рекомендації акцентують на застосуванні діалогових та творчих форм взаємодії, відходячи від лекцій та настанов. За такого підходу можна посилити довіру батьків до ЗДО, підвищити їхню педагогічну культуру та сприяти активній залученості в житті закладу.

Особливу увагу було приділено особливостям налагодження плідного співробітництва з батьками в онлайні. А саме розглянуто взаємодію в закритих групах у месенджерах та створення офіційного сайту ЗДО, що дозволяє в сучасних умовах здійснювати організацію постійного та ефективного обміну інформацією. Успішність впровадження цих форм залежить в першу чергу від

педагогічних працівників, які відіграють роль ініціаторів та модераторів, створюючи атмосферу відкритості та взаємної поваги.

Також було розроблено методичне забезпечення щодо впровадження сучасних форм роботи з батьками в ЗДО з метою урізноманітнення роботи з ними, підвищення їх психолого-педагогічної культури та побудови партнерської взаємодії, яка передбачає повагу, довіру, підтримку та взаєморозуміння.

Складена нами добірка сучасних форм роботи з батьками може допомогти успішно взаємодіяти з родинами вихованців та підвищити мотивацію у батьків до співпраці.

ВИСНОВКИ

Співробітництво закладу дошкільної освіти з батьками виступає як значущий напрямок діяльності, який є пріоритетним для створення сприятливих умов формування гармонійної особистості дитини, засвоєння нею знань та навичок, розвитку системи компетентностей. Партнерська взаємодія – це ключовий аспект освітнього процесу.

Наявність взаємної поваги, розподілених обов'язків, усвідомлення необхідності співпраці й злагоджених дій між батьками та вихователями є запорукою успішного розвитку дитини та впливає на результативність всього виховного процесу.

Особливої гостроти набуває проблема співробітництва в контексті появи сучасних викликів, які торкнулися українського суспільства. Наразі взаємодію ускладнюють пандемія, повномасштабна війна, вимушений перехід ЗДО на дистанційний та змішаний формат навчання. В таких умовах кризової ситуації в країні найважче дітям дошкільного віку, які особливо болісно переживають війну через втрату почуття стабільності та захищеності. Діти потребують належної психолого-педагогічної підтримки, уваги та захисту, і забезпечити це можливо тільки спільними зусиллями педагогів та батьків. Тож тісне партнерство педагогічних працівників з сім'ями являється важливим інструментом емоційної підтримки та стабілізації дитячого світу, котрий через стресові події може бути порушений.

Отже, є всі підстави зробити такий висновок, що зіткнення з викликами сьогодення вимагає впровадження сучасних, гнучкіших та різноманітніших форм роботи закладу дошкільної освіти з батьками.

Проведене дослідження дозволило визначити сучасні форми роботи, які, на нашу думку є необхідними для переходу на новий якісніший рівень взаємодії, коли батьки стають активними й рівноправними учасниками, де вихователь з батьками діють як єдина команда. До них належать: нетворкінг, педагогічна конференція-аукціон, ток-шоу, ігрове моделювання, педагогічна вітальня, батьківський тренінг, буктрейлер, навчальна дискусія (симпозіум,

круглий стіл, дебати) та ін. Зокрема, серед основних форм взаємодії, які дозволяють підтримувати комунікацію з родинами вихованців відносимо: сайт ЗДО, як зручний ресурс, де батьки можуть ознайомлюватись з актуальною інформацією, оголошеннями та новинами, отримувати корисні методичні рекомендації, що стосуються навчання, виховання та розвитку дитини; онлайн-групи у месенджерах, котрі забезпечують оперативний зворотний зв'язок між вихователем та батьками; майстер-класи, «Батьківські клуби», віртуальні флешмоби, семінари-практикуми, «Школи молодих сімей», які сприяють активному залученню батьків до освітнього процесу ЗДО.

На нашу думку основними перевагами застосування сучасних форм роботи є:

- реалізація принципів педагогіки партнерства;
- батькам не нав'язуються готові судження, сучасні форми спонукають батьків міркувати та самостійно знаходити свій варіант розв'язання проблеми;
- урізноманітнюють співпрацю;
- мотивують батьків до активної участі в житті групи та закладу;
- забезпечують надання педагогічної та психологічної допомоги та підтримки батьків та їхніх дітей.

На шляху впровадження сучасних форм роботи можуть виникати певні бар'єри. Вони вимагають системного вирішення. До ключових перешкод відносимо психологічну неготовність/непідготовленість вихователів до роботи в нових умовах, відсутність матеріального забезпечення, недостатній рівень цифрової грамотності, комунікативні труднощі, які виникають в онлайн-середовищі. Тож, необхідно дані бар'єри не ігнорувати, адже ефективність співробітництва може значно знизитись.

Здійснивши аналіз БКДО та діючих програм щодо питання роботи з батьками ми можемо констатувати, що в них підкреслюється значення спільної взаємодії та акцентується на важливості залучення батьків до освітнього процесу, адже тільки об'єднавши зусилля можна досягти очікуваних результатів розвитку дитини та реалізувати основні завдання

виховання. Звертаємо увагу, що в Стандарті наголошується, що саме вихователь має виступати ініціатором різних форм участі батьків в освітній діяльності та є відповідальним за налагодження з ними довірливих стосунків. У низці програм, які були обрані для здійснення аналізу міститься інформація стосовно завдань, форм співробітництва, а також наявні рекомендації як доцільно будувати комунікацію з батьками. Усі вони звертають вихователів на гуманізацію підходів у роботі з членами родин, створення у спілкуванні атмосфери поваги та довіри. Окрім цього, наголошують на необхідності розуміння батьками значення взаємодії та усвідомлення своєї ролі в ній.

У практичній частині дослідження було розроблено методичні рекомендації щодо організації сучасних форм роботи, які можуть допомогти налагодити справжнє партнерство з батьками, оскільки систематизують сучасні підходи до співпраці. Вони мають чіткі поради стосовно організації та проведення зустрічей, як створити затишну атмосферу та сприяти залученню батьків до активної бесіди, обговорень та дискусій. Нами подано інструменти, які можна використовувати на практиці такі як: анкети, пам'ятки з правилами спілкування, поради щодо онлайн-роботи, зокрема рекомендації з створення сайту ЗДО та ведення груп у соцмережах.

Також було розроблено методичне забезпечення щодо впровадження сучасних форм роботи з батьками в ЗДО. Нами було укладено добірку різноманітних нових форм співпраці з членами родин з метою покращити співробітництво з батьками, які можуть стати у нагоді вихователям.

Таким чином, вважаємо, що всі поставлені завдання кваліфікаційної роботи було виконано нами в повному обсязі. Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо у продовженні вивчення особливостей взаємодії вихователів з батьками в умовах постійних соціальних змін та дослідження впливу розробленого методичного забезпечення на покращення якості співробітництва з сім'ями вихованців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навч. посіб. Вид. 2-ге доп. і перероб. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) від 12 січня 2021 р. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.04.2025).
3. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Українське дошкілля. 2-ге вид. Тернопіль: Мандрівець, 2022. 216 с.
4. Бобро Л. Педагогічне партнерство ЗДО з учасниками освітнього процесу: навч.-методич. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 146 с.
5. Вахняк Н. Дистанційний формат взаємодії дошкільного закладу з батьками вихованців як виклик сьогодення. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації*: зб. матеріалів III Всеукр. наук-практ. конф., 11 - 12 трав. 2023 р. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. С. 27-33.
6. Витовтова Л., Маренич В. Нові форми роботи з батьками дошкільників. Харків: Основа, 2022. 159 с.
7. Воронов В. Програма освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування / Education & Care». Київ: ФОП Ференець В.Б, 2021. 411 с.
8. Галицька Т. Взаємодія закладу дошкільної освіти з родиною: сучас. підходи. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 11. С. 11–13.
9. Гевко О., Хом'як Н. Педагогічне партнерство в умовах війни: інноваційні підходи у професійній підготовці педагогів. *Якість підготовки вихователів закладів дошкільної освіти: виклики сьогодення*. 2024. С. 69–73.
10. Горпинченко В., Рачков С. Методичні рекомендації. Діяльність закладів освіти в особливий період за умови їх функціонування. Харків, 2022. 36 с.

11. Гурковська Т., Соловійова Л. Педагоги та батьки: точки дотику для активної співпраці: методичні рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 135 с.

12. Гурковська Т., Соловійова Л. Розвиваємо дітей разом: співпраця педагогів і батьків: метод. посіб. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 46 с.

13. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. Огнев'юк; авт. кол.: Г. Беленька, О. Богініч та ін.; наук. ред.: Г. Беленька; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. Київ: Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2020. 441 с.

14. Журавська О. Організація освітнього процесу у ЗДО в умовах війни. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації*: зб. матеріалів III Всеукр. наук-практ. конф., 11 - 12 трав. 2023 р. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. С. 185-191.

15. Залізник А. Педагогічне партнерство з різними соціальними інституціями: навч.-метод. посіб. для студ. ф-ту дошк. та спец. освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2023. 124 с.

16. Зімакова Л., Тупиця О., Жданюк Л. Дистанційне навчання дітей дошкільного віку на засадах партнерської педагогіки під час воєнного стану. *Педагогічні науки*. 2022. № 79. С. 92–100. URL: <http://pednauki.pnpu.edu.ua/article/view/264557/260995> (дата звернення: 02.07.2023).

17. Зінов'єва Т. Нетворкінг – форма взаємодії з батьками. *Методичний портал*. веб-сайт. URL: <http://metodportal.com/node/87553> (дата звернення: 10.07.2023).

18. Калуська Л. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль: Мандрівець, 2023. 210 с.

19. Крутій К. Взаємодія з батьками та взаємовідносини з дітьми. *1111 запитань до професора*. Запоріжжя, 2012. С. 224–275.

20. Маляренко О. Якісне дошкілля в умовах війни. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації*: зб. матеріалів III Всеукр. наук-практ. конф., 11 - 12 трав. 2023 р. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. С. 399-405.
21. Мельник Т. Використання вихователем ДНЗ нетрадиційних форм взаємодії з родинами вихованців. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф., 10-11 листопада 2015 р. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2015. С. 211-214.
22. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2023/2024 н. р. у закладах дошкільної освіти. Додаток до листа МОН від 21.09.2023 № 1/12490-23 URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf> (дата звернення: 27.06.2025).
23. Методичні рекомендації щодо організації взаємодії між дошкільними закладами та батьками вихованців: Лист МОН України від 11.10.2017 № 1/9-546.
24. Нікітіна І. Інтерактивні семінари для вихователів. Нові формати дошкільної освіти. Харків: Основа, 2021. 174 с.
25. Новик І., Ткаченко К. Педагогічне просвітництво батьків. *«Молодий вечний»*. 2017. № 12. С. 417-419.
26. Оніщенко І. Якщо батьки партнери. Сучасні форми роботи з батьками. Харків: Основа, 2018. 141 с.
27. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку/ Гавриш Н. та ін.; за заг. наук. ред. Піроженко Т. Київ: 2022. 80 с.
28. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: підручник. Вид. 2-ге, допов. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
29. Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2024 р., № 3788-IX: станом на 01.01.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 22.04.2025).

30. Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2023/2024 навчальному році: Лист МОН України від 21.08.2023, № 1/12490-23. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pitannya-diyalnosti-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci> (дата звернення: 20.06.2025).

31. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів: Лист МОН України від 20.06.2023, № 1/8820-23. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-bezpechnogo-osvitnogo-prostoru-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-ta-obladnannya-ukrittiv> (дата звернення: 16.06.2025).

32. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII: станом на 01.06.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.06.2025).

33. Рудік О., Молодушкіна І. Взаємодія ЗДО та сім'ї. Харків: Основа, 2013. 222 с.

34. Сема, О. Проблеми співпраці вихователя та батьків. Психолого-педагогічний пошук. *Актуальні проблеми дошкільної освіти: перспективи, інновації, розвиток*: зб. наук. пр. за матеріалами II Всеукр. студент. наук.-практ. конф., 21–22 квіт. 2016 р. Глухів: М-во освіти і нац. пед. ун-т ім. О. Довженка, 2016. С. 239–243.

35. Філоненко О. Як створити та оживити сайт закладу освіти. *Педрада*: веб-сайт. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2828-yak-stvoriti-ta-ojiviti-sayt-zakladu-osvti> (дата звернення: 05.08.2025).

36. Черепаня Н. Інтерактивні форми роботи з батьками вихованців в умовах сучасного ЗДО. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 1 (11). С. 139-172.

37. Шматько О., Дмитрів С. Буктрейлер: новітня реклама книги: метод. поради. Львів: ЛОУНБ. 2014. 22 с.

38. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти.: Лист МОН України від 16 березня 2021 р. № 1/9-148

39. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років./
Аксьонова О. та ін. Київ, 2019. 488 с.